

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Iskaja vsak štetek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 K, pol leta 2 K in za štiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge tujevine 6 K. Kdor hoči sam pouk, plača na leto samo 3 K. Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopis se ne vračajo, — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije, za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust, inserati se sprejemajo do srede jutraj, — Za zapre reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 12 strani.

Na Jožefovo dne 19. marca t. l. se vrši v Celju **občni zbor** Slov. kmečke zveze. Govor ima drž. in dež. posl. dr. Krek iz Ljubljane.

Stradajte, Slovenci!

Tudi nemški poslanci imajo shode zaradi obstrukcije v deželnem zboru. Iz govorov, ki jih imajo poslanci na teh shodih, še je le spoznati prava ljubezen do Slovencev. Vsi govorniki proglašajo geslo, da se mora nasproti Slovincem postopati samo z enim sredstvom, s stradanjem. Nič se ne sme dati Slovincem, stradajo naj, potem bodo zopet postali ponižni in poslušni nasproti Nemcem.

Posebno zanimiv je bil shod mariborskega nemškega poslanca Wastiana dne 27. februarja v Mariboru. Mož je pripovedoval, da so se v deželnem zboru združili on, Ornič, Neger, Foest in Seidl, da preprečijo uresničenje najvažnejših slovenskih želj, kar se jim je nazadnje tudi posrečilo s tem, da so razbili deželni zbor. V imenu omenjene petorice je pozval Wastian deželni odbor, naj tudi v svojem delokrogu slovenske zahteve davi, davi, davi!

Sedaj vsak Slovenec lahko spozna namene nemške večine z nami. Njih program ni, Slovincem pomagati, ali jim vsaj deliti enake pravice, kakor Nemcem, ampak njih program je, Slovinci se naj izstradajo, njihove zahteve se naj zadavijo, se naj ne upoštevajo. To načelo razglašajo poslanci nemške večine po vseh shodih, posebno glasno pa je povdarjal to načelo Wastian kot vodja one petorice najbolj zagrizenih nemških poslancev, med katerimi se nahaja tudi Ornič, krušni oče „Stajerčev“.

Naši poslanci bi ne bili poslanci, ako bi pri takem mišljenju nemške večine ne postopali z najodločnejšim sredstvom, z obstrukcijo. Izstradati se ne damo, potem morajo tudi Nemci z nami stradati. Če mi Slovinci nič ne dobimo, tudi Nemci ne smejo nič dobiti. Ali pravica, ali boj. Oni časi so minuli, da bi lahko Nemci delali z nami, kar bi hoteli. Mi Slovinci čutimo v sebi dovolj moči tudi za boj proti Nemcem, ako nastopajo proti nam krivično. Nismo več bojazljivi in plašljivi, ampak pod vodstvom naših poslancev smo postali pogumni in odločni.

Če nam torej kličejo nemški voditelji: Stradajte Slovinci! jim mi odgovorjamo: Nemci boste stradali z nami! Politika je boj, in v boju gre oko za oko, zob za zob!

Planinski pašniki na Spod. Štajerskem.

Zivinoreja je za našega kmeta glavni vir dohodkov. Odkar v naših goratih krajih nazaduje zivinoreja, nazaduje tudi število prebivalstva. Kmetije propadajo, ljudje se izseljujejo. Ni čudo, da je pri začnem ljudskem štetju leta 1910 nazadovale število prebivalstva ravno v marenberškem, slovenjegraškem in gornjegraškem okraju. Kjer so imeli kmetje prej lepo število glav živine, najdemo sedaj žalobno prazne lileve. Da se povzdigne zivinoreja v teh krajih, je začel pravočasno v imenu Slovenske kmečke zveze njen poslanec dr. Verstovšek s svojim delom. Pripravil je pot in dosegel je s svojo vstrajnostjo, da so se oblasti začele takoj brigati za te okraje. Agrarni komisar g. Sima-Gall, nadzornik g. Pelko in nadzornik planšarstva g. Posch iz Gradca so v teku poldrugega leta obhodili lepo število planin. Sadovi teh študij se že kažejo. Načrti za povzdigo planin v teh okrajih so deloma odobreni, deloma so že dovoljene podpore, deloma pridejo v seje planinskega sveta.

V marenberškem okraju so dovršeni načrti za planine na Pohorju, ki so last štirih posestnikov. Proračun za melioracije (izboljšanje) znaša 40.000 K.

V slovenjegraškem okraju je nakupil okrajni zastop za pašnike dve posestvi; država je dovolila že podpore za nakup tega posestva, 16.000 K, in bo dala tudi podporo za melioracije.

V gornjegraškem okraju so že izgotovljeni načrti za razne planine. Delala se bodo pota, stavili hlevi, oskrbovale planine z vodo, zasejala zemlja z dobrim semenom itd. Okrešelj (planina) proračun 4.000 K, Plesnikova planina proračun 19.000 K, Klemenšekova

planina proračun 15.000 K, Rovn-Kot (Martin Višnik) 8.000 K, Menina 60.000 K, Plešnikova planina 4.000 K, Konečnik 5.000 K, Potočnik 4.000 K, Hriberšnik 4.000 K, Površnik 2.500 K, Zg. Goltnik 4.000 K, Sp. Goltnik 3.000 K, Verbuč Grega 5.000 K, Kladnik 4.500 K, Račegunska planina 14.000 K, Medvedjak 6.500 K, Ter 4.500 K, Krumpačnik 4.500 K, Travnik 4.500 K.

Od teh proračunov dobijo posestniki podpore 60 do 80%. Glede pašnikov, ki so last škofijstva, se vrše pogajanja, da jih dobi pašniška zadruga za 20 let v najem. Pogajanja vodi poslanec dr. Verstovšek, katerega vrlo podpirajo v njegovem prizadevanju oblasti, zlasti g. agrarni komisar.

Delo za planinske pašnike v teh okrajih še ni dovršeno; pridejo še drugi načrti na vrsto. Posestnike opozarjamo, da izvršujejo vse pogoje, katere jim stavi oblast, da se ne bo zavlekla cela velevažna gospodarska zadeva.

Velikanski štrajk na Angleškem.

Na Angleškem je izbruhnil velikanski štrajk. Nač en milijon delavcev premogarjev je stopilo s prvim marcem iz dela. Zahtevajo večjo plačo. Vlada se je veliko trudila, da bi dosegla sporazum med delodajalci in delavci, a sporazum se ji ni posrečil. Delavci vstrajno zahtevajo, da ne sme biti plača pri nobenem delavcu nižja od 7 kron na dan. Delodajalci na to ne privolijo. Vlada še nadalje posreduje, a kljub temu so delavci že ostavili premogokope in začeli štrajkati.

Štrajk angleških premogarjev bo imel tudi posledice, ako bo delj časa trajal, za delodajalce in delavske kroge. Rudarji sami bi izgubili vsak teden na zaslužku 30 milijonov kron, in delavci drugih obratov, ki bi morali počivati zaradi pomanjkanja premoga, bi po kratkem času tudi toliko izgubili na zaslužku, da bi se moglo računati 40 milijonov kron skupno na teden. Premoženje stavkarskega zaklada znaša samo 30 milijonov kron. Celotno, ako bi se vsakemu stavkujočemu članu izplačalo na teden samo 10 šilingov (okoli 11 kron), bi znašalo to na teden svoto okoli 8 in pol milijona kron. A ob dragih življenjskih razmerah je življenje ob 30 šilingih na teden že umetnost.

Nepregledne so posledice štrajka v narodno-gospodarskem oziru. Ako bo trajala stavka dalje kot teden dni, bo moralo počivati 20.000 lokomotiv in 700 tisoč železniških voz ter okoli milijon delavnic in tovarnih bi moralo zapreti svoja vrata. Kajti vse naše novodobno življenje je odvisno od premoga. Po štirinajstih dnevih bi morale vse železnice na Angleškem ustaviti svoj obrat, ako bi ne dobivale premoga za naravnost pretirane cene iz Amerike, ali pa morebiti iz Nemčije. Angleški admirali so pokupili že pred stavko vse zaloge premoga, ki so jih mogli dobiti, kajti celo v navadnih razmerah zadostujejo običajne zaloge mornarice komaj za 14 dni.

Ni pa izključeno, da se bo razširil štrajk tudi na druge države. Belgijski premogarji so že naznanili lastnikom rudokopov, da začnejo s 1. aprilom štrajkati, ako se jim ne dovoli kot najnižja plača 7 kron. Francoski premogarji istotako pretijo že v bližnjih dneh s štrajkom, samo da podpirajo angleške tovariše v njih boju. Nemški delavci so poslali angleškim za štrajk pol milijona kron podpore.

Nočemo soditi, ali je štrajk angleških delavcev opravičen ali ne. Ali to moramo reči, da nas organizacija, združen nastop premogarjev, eden za vse, vsi za enega, navdaja z velikim občudovanjem. In mi se samo žalostni vprašamo: Kdaj bo kmečki stan tako skupno in enotno nastopal?

Politični ogled.

— **Državni zbor** je začel v torek, dne 5. marca zopet svoja posvetovanja. Najprej je razprava o različnih draginskih vprašanjih, potem prvo čitanje vojnega zakonskega načrta. V finančnem odseku se bo nadaljevala razprava o davčnih predlogih, v proračunskem odseku pa zapira pot do posvetovanja o proračunu italijanske vseučiliščno vprašanje, proti kateremu obstruirajo Nemci. Vlada baje želi, da se do Velike noči reši prvo čitanje vojnega načrta in vsaj v finančnem odseku davčne predloge. Zelje niso majh-

ne, in tem težje izpeljive, ker grof Stürgkhi nima zanesljive večine. Čehi so precej ohlajeni, ker so jim Nemci zopet onemogočili delovanje v češkem deželnem zboru in se kujajo, da bi dalje podpirali vlado. Le slovenski liberalci dr. Ravnihar ostane zvest Stürgkhu, Hohenburgerju in drugim ministrom, toda smole ima, da je sam.

— **Na Ogrskem** se je stari usjak grof Khuen, ki je tlačil toliko let Hrvate, hudo zaletel. Da bi si odkupil obstrukcijo, je Košutovcem povedal, da v gotovih slučajih cesar ne bo smel vpoklicati rekrutov. Bil je celo tako drzen in se bahal, da je cesar s tem zadovoljen. Sedaj pa se je izkazalo, da cesar noče odstopiti od svojih pravic na ljubo puntarskim Ogrom in v tem so na njegovi strani seveda vsi visoki vojaški krogi, avstrijska vlada in prestolonaslednik. Splošno se sodi, da bo ta stvar zlomila Khuenu vrat. Khuen pač ni več na Hrvaškem, kjer je smel vse delati, kar se mu je zljubilo. V ogrskem državnem zboru so veliki nemiri, ker Justhova stranka hrupno ovira posvetovanja o vojnem zakonu.

— **Pulj.** Kakor smo že zadnjič kratko poročali, je vlada mestni svet v Pulju v Istri radi velikanskih sleparij razpustila. Nenađoma je prišel na puljski magistrat vladni zastopnik ter županu Varetonu naznanil, da je občinski svet razpuščen. Župan se je sicer ustavljal, toda slednjic se je moral udati, ko mu je zagrozil vladni zastopnik z orožniki. Pozno zvečer dne 24. februarja so se-le vsi občinski uradniki oddali svoje urade vladnemu komisarju. Med tem so se Lahitrudili, da bi preprečili namen vlade. Toda vladni komisar je svoje delo tako dobro vršil, da se je že dne 26. februarja sam javil sodišču mestni blagajnik Galante, ki je priznal, da je poneveril v zadnjem času 60.000 kron mestnega denarja. Izdal je tudi razne druge krivce. Zaprli so nato mestne uradnike Brigata, Privilegija, Kvarantata, Juga in Deveschvicha. Vsi ti so veliki prijatelji Italije. Mnogo jih bo še aretiranih. Tudi župan Varetone se ne sme ganiti iz mesta. Na dan prihajajo velikanske lumparije. V Pulju so aretirali še vodjo mestnega računskega oddelka, Jakoba Fillinicha, dalje so zaprli občinskega svetnika Petrisa, ki je bližnji županov sorodnik, ter več drugih laških veljakov. Doseđaj je dokazano, da se je poneverilo nad 1 milijon kron. Izginili so tudi važni zapiski in knjige.

— **Na Hrvaškem** trajajo nemiri dalje. Stranka prava je izdala na svoje pristaše oklic, naj se vzdržijo vseh nemirov, kajti banu Čuvaju so izgreli dobrodošli, ker s tem lažje dela s policijo, z zapiranjem in zaplombo listov. Sumi se celo, da so nekateri izgreli naravnost od vladne strani naročeni in povzročeni. Volitve za sabor še niso razpisane. Ako se pravočasno ne razpišejo, bo započela stranka prava odločnejši boj proti sedanji vladi. Ves svet obžaluje Hrvate, ki toliko trpe pod mažarsko nadvlado, toda tako sočustvovanje ne pomaga veliko, vsak narod si mora končno vendar pomagati sam.

— **Nemški cesar** Viljem obišče našega cesarja dne 20. marca na Dunaju, na kar se poda v Pulj, kjer se snide s prestolonaslednikom Fran Ferdinandom; dne 22. marca obišče italijanskega kralja v Benetkah, na kar se takoj odpelje na Krf, kjer ostane s svojo družino več tednov.

— **Italij.-turška vojska.** Turki so zopet hudo razburjeni. Pred Solunom so se namreč dne 2. marca pokazale štiri italijanske bojne ladje, ki pa so zopet mirno odplule. — Hud boj se je vršil dne 1. marca za hrib Mergheb blizu Homsa. 14.000 Italijanov je napadlo to važno turško postojanko. Po zelo hudem boju so se morali Turki umakniti italijanski premoči. Vendar so izgubili Turki samo okrog 100 mož. Italijani pa so imeli 600 mrtvih in veliko ranjenih. Višino Mergheb so dobili Turki zopet nazaj. Italijani namreč niso znali izrabiti svojega prvotnega uspeha. — Velevladi: Rusija, Avstrija, Nemčija, Francija in Angleška skušajo doseči sporazum med obema vojskojočima se državama. Uspeh pa je zelo dvomljiv, ker Turki pravijo, da tako dolgo ne privolijo v mir, dokler bo le eden italijanski vojak v Tripolisu. — Glavni poveljnik italijanske vojne mornarice, admiral Aubri, je dne 4. t. m. na bojni ladiji „Viktor Emanuel“ umrl.

— **Na Kitajskem** je izbruhnila vstaja z novo silo na dan. Tokrat pa se ne gre proti ljudovladi, ampak proti njenemu predsedniku Juanšikaju. Najhuje